

CONVORBIRI LITERARE

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu in Romănia liberă unu galbenu; in Austria 4 fl. — Abonamentele se facu la Tipografia Societății Junimea in Iasi.

SUMARIU.

Impăcarea, proverbu de *D. I. Negruzzi*.
Despre poesia rumână de *D. T. Maiorescu*.
Notițe literare și științifice.
Anunțuri literare și științifice.

IMPĂCAREA.

PROVERBU.

SCENA I.

Unu salonu elegantu. In dreapta o canape, o masă pe care se află o lampă, o bisăcteluță și unu albumu de fotografii — Ia ridicarea cortinei, Cămpineasca șede pe canape și coasă la gherghefu.

Doamna Cămpinescu, (singură).

Toată lumea-i la balu! Mă temu că astăzi au să mă lese singură. (Se uită la ornicu) Optu și jumătate și încă n'a venitu nime! Ei bine voiu rămâne și singură! Mai bine așa decât să mai facu toaletă; să mă ostinescu; să ședu pene târziu . . . dar când s'a intoarce Aglăița ce o să facu? Voiu trebui vrându nevrându s'o duc pe la baluri, pe la teatru, cu care-i ținu locu de mumă! Câteva țile încă și voiu strânge-o în brațe! (Pune gherghefu de o parte, deschide bisăcteluța și scoate o scrisoare). S'a pornitu in trei a lunei de la Dresda, poimăne sau joi celu mult trebuie să ajungă. Cum am să mă mândrescu cu

ea! L'intrece pe toate in crescere, in frumuseță, in caracteru! Pare că vedu pe toți tinerii nostri, inamorați pân' in gātu, invărtindu-se care de care imprejurul ei, cu ochii infocați și cu vorbe dulci. Ea, strălucindu ca o regină, respinge cu modestie pe cei mai isteți, vorbesce cu amabilitate cu cei mai timiți, și incântă pe toți! Unu lucru numai imi pricinuesce grijă: Nenorocirea ce eră să-i s'întimple in drumul de feru cu doi ani in urmă, când s'a dusu in Svițera cu guvernanta ei, intimplare ce nu-i mai ese din minte! Nu-mi scrie o scrisoare in care să nu jertfească celu puțin câteva rânduri acelei intimplări, tănărului care i-a scapatu viața, recunoscinții ce-i datoresce . . . și mi se pare că sub așa numita recunoscință s'ascunde și altă ceva. Așa sunt fetele la virsta ei; cea mai mică imprejurare le pune pe gânduri . . . mai cu samă pe una ca dinsa, de natură cam esaltată și încă crescută in patria idealismului! Dar când se va fi intorsu in țară, nu mă indoescu că cercul nou in care intră; schimbarea deplină a tuturor imprejurărilor sociale, voru face-o să uite intimplările copilăriei. (S'aude o trăsură) O trăsură? Oare cine a mai gânditu la mine in astă sară? (Se scoală și se uită pe fe-

reaști) Aha! Costrel! Neimpacatul meu antagonistu! (se așază car pe canape).

S C E N A II.

D-na Cămpinescu, Costrel.

Costrel. (Intră, s'inchină și-i sărută mâna). Buna sara.

D-na Cămp. Buna sara! Totu Romănu și car Romănu, in toate până și in *buna sara*. Dar mă rogu ședi, domnule naționalistu!

Costrel. Preferiți să ve dīcu *bonsoir*, foarte bine, voiu dīce deacum inainte *bonsoir*.

D-na Cămp. Nici de cum, și cum îți place, numai nu cere ca să fie toată lumea de părerca D-tale.

Costrel. Nu ceru de la alții, de cât de la cei care împărtășescu simțirile mele.

D-na Cămp. Vēdu că incepemu ear a ne sfădi. (Zimbīndu) Cum pășesci peste pragul ușei mele, s'aprinde flacăra discordiei in casa in care altfelu nu domnesce de cât pacea!—Veți că sciu și eu să intrebuintezu frase frumoase.

Costrel. Vedeți că nu sunt eu de vină că trăimu in necontentită neînțelegere, celu ăntēiu cuvēntu ce am pronunțatu v'a părutu demnu de-o observațiune.

D-na Cămp. Observațiune! *țiune!* Mă rogu scutesce-mă de *țiune*; cât oiū trăi n'oiū rosti unu cuvēntu ca *observațiune*.

Costrel. Foarte bine, nici nu ceru să vē plecați la ideile mele, dar ar fi drept ca nici D-voastră să nu-mi impuneți ideile D-voastre.

D-na Cămp. Mă rogu să mă convingi că *țiune* a D-tale e romănesce. Dar inainte spune-mi, mă rogu, cum de am *onoarea* (fiindu că D-voastre a-ți gonit *cinstea* din țară) cum de am *onoarea* să te vēdu in astă

sară la mine, nu te-au atrasu petrekerile balului vecinei mele?

Costrel. Eram gata să mă ducu, când mi-am adusu a minte, că unu balu atrage pe toți cei doritori de a jucă și de-a vidē, adecă aproape pe toată lumea, și că D-voastră vēți remănē singurā. De aceea am lasatu balul și m'am hotăritu să vē ținu companie in astă sară, (zimbīndu) măgulindu-mă cu speranță că-mi vēți fi recunoascētoare, dar vēdu că m'am amăgitu. Abie am intratu și ați reincepută nesfirșita noastră ceartă.

D-na Cămp. Așa dar pentru mine ați făcutu jertfa balului? Drept să-ți spunu jertfa D-tale imi pare foarte suspectă, cine scie ce imprejurare v'a opritu. . . .

Costr. O!

D-na Cămp. Ei bine, ori cum va fi, voiū să te credu; inchipuesce-ți că te credu și-ți mulțumescu.

Costr. In contra pesimismului și Dumneșei se luptă in deșertu!

D-na Cămp. Bine, bine. — Ei spune-mi ce mai veste, ce se mai petrece priu lumc?

Costr. Legi nouē, instituțiuni nouē, șiare nouē!

D-na Cămp. Totu nou și ear nou; nu se mai intorcu nici odată la cele vechi; s'au despărțitu cu totul de bietul trecutu! Și spune-mi ce felu de legi, ce felu de instituții?

Costr. Totu după esemplul francezu, nicu naționalu.

D-na Cămp. Și asta vē place D-voastre! Mai bine decât a-ți lāsă să mai aibă putere una sau alta remasă de la străbuni, vē place să introduceți acele ce a-ți învățatu in Franca, fără a vedē de se potrivescu sau nu ințr'o țară ca a noastră! Vē vine mai ușor

să aduceți cu topuzul legi străine făcute gata, decât să vă bateți capul a prelucra legi nouă care să fie copii drepti a celor vechi ear nu străini.

Costr. Astă muștrare nu mă atinge pe mine care, precum scifi, am făcutu studiele mele in Germania.

D-na Cămp. Așa! Uitasem că D-ta nu ai urmatu in scolele Parisului. Dar cu toate aceste, se vede că simpatizezi cu toate cele ce se petrecu.

Costr. Cu unele, nu cu toate.

D-na Cămp. Mai dăunăđi imi căđu din intimplare in mână unu jurnalul de-al D-voastre și neavându ce face incepui a ceti; ei bine, mă cređi, că dacă am înțelesu ceva, este numai pentru că sciu franțuzesce, altfelu . . .

Costr. Vă credu, cu atăta mai mult că și mie imi vine greu câte odată.

D-na Cămp. Cum se poate? D-ta care ești neologistu, puristu. mai sciu eu ce; care vorbesci in ține.

Costr. Așa este, ănsă pentru asta, nu-mi perdu niciodată din vedere caracterul limbei. Dacă vorbescu in ține, este fiindu că sunt convinsu că astă terminațiune este mai conformă cu spiritul limbei noastre.

D-na Cămp. Frumoasă conformitate! A lungi cuvintele de unu cotu! Mă miru cum o adopți tocmai D-ta care, mi se pare, pe lângă advocatu, mai ești și poetu.

Costr. Mă incercu intr'adevėru și eu in oare perdute să-mi ascernu simțirile și impresiunile pe hărtie, dar n'am de locu pretențiunea de a fi poetu.

D-na Cămp. In sfirșitu, făcėndu versuri, cuvintele aceste lungite și italianizate, nu-ți sunt o pedică?

Costr. Dați-mi ăntėi voie a vă spune că cuvintele nu sunt italianizate. V'ășu putė dovedı cu gramatica că terminarea in ține este foarte dreaptă și căt despre prelungirea cuvintelor, eu unu găsescu că ea este sonoră și plăcută. Cređiți-mė nu sunt aceste cauza pentru care literatura noastră sufere, o limbă atăt de avută ca a noastră, infățosază căi indestule pentru o pană ghibace. Nu lipsescu căile, lipsescu penele.

D-na Cămp. A! mărturisesci in sfirșitu că ceea ce se scie acuma, nu merită cetire! Mărturisesci in sfirșitu că nu numai limba dar și stilul, dar și ideile sunt franțuzesce, atăt de tare incăt tot pare a fi tradusu, ear nu compusu. Mai veniți cu spiritul de naționalitate, D-voastră care căutați a-lu inăđuși. . .

Costr. La asta n'am ce respunde. Dar a cui e vina? Oare . . . dar nu vă veți superă de ceea ce voiu spune?

D-na Cămp. Spuneți!

Costr. Imi promiteți că nu ve ve-ți superă?

D-na Cămp. Iți făgăduescu.

Costr. Điceți, iți promitu; n'am incredere in făgădueli; a făgădui e ungresce și Ungurii nu-și-au ținutu nici odată promisiunile făcute cătră Romăni.

D-na Cămp. (Zimbindu) Ei bine, iți promitu, dacă nu e altu chipu să ne'nțelegemu.

Costr. Oare o mare parte din vină nu cade și asupra societății asupra D-voastre, doamnelor?

D-na Cămp. Asupra noastră? Sunt curioasă să aflu cum suntemu noi de vină că limba să strică.

Costr. Mė mai intrebați? Dar aruncați o ochire asupra societății! Priviți la doamnele noastre! Ele au frumosul rolu de a insuflă copiilor

din cea mai fragidă juneță, amoru pentru totu ce este naționalu. Implinescu ele datoria lor? Nu vedeți că limba noastră pare a fi cea franceză, nu cea română. Convorbirile toate in limba franceză; totu ce se învață, se învață in limba franceză. Sciui istoria Franciei, și n'au idee de istoria noastră, in care poate însuși străbuni de a lor au jucatu unu rolu insemnatu. Vă mirați că toate acum mergu la noi după modelul Parisului, și causa cea de'ntăi sunteți însuși D-voastră.

D-na Cămp. Ei, ei! Pre departe mergi in patriotismul D-tale! Să nu se învețe franțusesce, să nu se vorbească franțusesce, când in toate inaltele societăți din lume s'a adoptatu limba franceză, ca limba conversărei, când franceza este limba diplomatică

Costr. Aceasta mi se spune din toate părțile: S'a adoptatu in toată lumea. Așu dorî să sciui in care lume? Ați auzitu vre odată Italiani, Germani sau Poloni vorbindu in țara lor, intre dinșii o altă limbă de cât a lor? Limba Franceză este cea diplomatică! Fie! Dar doamnele, domnișoarele, domnii noștri sunt ei cu toții diplomați? Ar fi trist dacă amu voi a introduce cu ori ce prețu diplomația prin saloane.

D-na Cămp. Țnsă nu veți pute țagădui că limba franceză e mai cum așu ȃice, mai *culăntă* mai

Costr. Eu vėdu că vorbimu de o oară romănesce și că ne vine foarte ușor.

D-na Cămp. Vėdu ce vrei să nu se mai învețe limba cea mai perfectă, pentru că nu o iubesci D-ta.

Costr. Eu o iubescu foarte mult, și convinu că studiul ei este neaparatu. Țnsă studiul limbei noastre trebuie să fie lucrul principalu, *temelia*, limbile străine numai or-

namenturi. Când cineva, vorbindu sau scriindu franțuzesce, face vre o greșală, veți surisuri de compătimire pe toate buzele. Vai de elu sermanul! E unu omu perdutu in ochii multora! Când ȃnsă nu scie să-și exprime ideile in romănesce sau când nu scie nici macar a scrie sau a ceti, însuși limba lui, asta pare unu lucru naturalu.

D-na Cămp. D-ta te arunci in estremul contrariu! Dar așa sunteți cu toții care ați fostu in Germania. Nepoata mea Aglae numi scrie de cât in romănesce, nu visază de cât romănimu, sunteți cu toții esaltați!

Costr. Nepoata D-voastre va fi cea ȃnteii domnișoară care va simpatiză cu mine. Asceptu cu nerăbdare momentul in care voi fi prezentatu domnișoarei Aglae.

D-na Cămp. Momentul nu este departe. Peste douė trei țile va sosi. Căt despre simpatie, pareuise că cu totu contrastul ce pretindi că este in ideile D-tale și ideile tuturor domnișoarelor noastre, totuși s'a găsitu vre una care te-a făcutu gănditoru

Costr. Pe mine? O! Vė amăgiți!

D-na Cămp. Mė temu că nu. La vârșta D-tale, să fugi de baluri, să preferi a petrece o sară intregă, cãntându unu duetu cu o bėtrână ca mine Iți spunu ȃncă o dată că-mi pai suspectu. Domnișoarele noastre, căt de puțină simțire patriotică să aibă, după țisele D-tale, sunt grațioase și plăcute și sciți, amorul nu-și bate capul de limba in care se exprime, chiar graiulu ochilor i este de ajuns pentru a produce înțelegerea cea mai armonioasă

Costr. Așa este ȃnsă nici una din domnișoarele noastre nu mi-a intunecatu mintea.

D-na Cămp. Ochiul meu e pre experimentatu pentru a greși.

Costr. Vă dau parola mea că

D-na Cămp. (Iute) Atunci ți-a remasu vre o doamnă din Germania încă forte vie in memorie. (Costrel tace) De ce taci?

Costr. Fiindu că pentru că

D-na Cămp. Fiind că pentru că Am găcitu in sfișitu enigma pentru ce nu simpatizezi cu Francezii!—Va fi vre o blondă cu ochii albastri, vre o țină încântătoare cu părul de auru și cu o stea în frunte. Dar responde! De ce nu răspunzi? Ce pleci ochii la pământu?

Costr. (cu învălmășagu) Să răspundu? . . . ce voiți să răspundu?

D-na Cămp. Sunt curioasă să sciu ce felu este doamna care se vede că te-a robitu așa de cumplitu. Și ea de sigur are idei romantice, privesce lumea prin vëlulu idealului. N'ați cetitu împreună *suferințele lui Werther*? Veți că cunoșcu și eu unele produceri a literaturii germane, de și in traducere franceză. Așu pune rēmașagu că se numesce *Lotte*.

Costr. Vă înșălați, are unu nume care vă este forte cunoscutu, se numesce *Aglae*.

D-na Cămp. *Aglae*, ca nepoată mea? Asta o face indoit interesantă in ochii mei. Dar spune-mi; istorisesc-mi; cum v'ați cunoscutu, cum

Costr. O! curiositate! Tu te numesci femeie!

D-na Cămp. Mă faci nerăbdătoare. Inchipuesce-ți că esci la spovă . . . voeam să ȕicu la confesionalu. Hai! Mărturisesc-ți păcatele și vei dobândi ertare!

Costr. Vă acceptați la vre unu romanțu; la vre o istorie estraordinară, plină de aven-

turi și veți auȕi o intimplare nu se poate mai simplă și mai prosaică.

D-na Cămp. Incepe mă rogu, fără preambule.

Costr. Aveți să mă rideți.

D-na Cămp. (Zăbind) Mult ai să mă mai faci s'acceptu? Hai! Ieți curagiul in dinți, tușesce și incepe!

Costr. Sciu că-mi săpu eu singuru groapa, dându-vă pentru viitoru materie indestulă pentru a mă luă in risu, dar ce e de făcutu? Incepu.

(Unu servitoru aduce ceam).

D-na Cămp. Luați o tasă de ceaiu pentru a vă recorî memoria.

Costr. Doi ani s'au trecut acum, de când mi-am sfișitu studiele superioare la universitatea de Bonn. Inainte de a plecà in țară mă hotării să mai vėdu pe unu vechiu amicu care locuesce in Heidelberg. Cine a călătoritu prin mareducatul de Baden, scie căt e de frumoasă partea intre Darmstadt și Heidelberg. Intimplarea voise ca să mă afu singuru, acufundatu in cugetări, când la Darmstadt, se suiră in wagonul meu doue doamne, cea de'ntėiu, inaintată in virstă, păreà a fi una din cele bune și prevenitoare Germane, al doilea erà tēnēră frumoasă și încântătoare ca roa dimineții.

D-na Cămp. Blondă ca *Lotta* lui *Werther*.

Costr. Cu părul negru și ochii albastri. (*D-na Cămp.* arată mirare). Fie starea c' am esaltată in care mă virise privirea frumusețelor *Odenwaldului* care se intinde in dreapta și in stinga a călătorului, fie o simțire spontană, o . . . unu . . .

D-na Cămp. Înțelegu! Înțelegu! Urmează!

Costr. Infășoșarea acestei domnișoare imi

pricinui unu neastempëru sufletestu necunoscutu. După o îndelungă tăcere, o ruină măreață ce se vedeă în departare, deschise convorbirea între noi. Eu, cunoscându locurile pe acolo, esplicăm munții și ruinele, istorisescam legendele atingătoare de ele.

D-na Cămp. Legende frumoase, de cavaleri, de urieși . . .

Costr. Așa se trecură mai multe oare ca unu singuru momentu.

D-na Cămp. Dar cine eră, na'i avutu curiositatea s'ntrebi?

Costr. Tot ce știu este, că tovarășa ei o numeă Aglae și că amundoue se duceau în Svițera.

D-na Cămp. A!

Costr. Nu departe de Heidelberg se vedeau în stînga ruinele unui frumosu castelu, despre care începui a spune toate cele ce povestesc legenda. Domnișoara Aglae, voindu a contempla mai bine acele grandioase rămășițuri a le poeticului trecutu, se plecă pe porțița wagonului, când deodată . . .

D-na Cămp. De, odată . . .

Costr. Drumul de feru sbură în iuțala cea mare; porțița care nu cră bine încuctă se deschise . . . o clipeală și eră perdată . . . unu țipetu . . . (*D-na Cămp.* pune mîna pe peptu și-și oprește respiraarea). Abie avui timpul s'o cuprindu în brațe și s'o ascernu leșinată pe canape. Mai multe minute se trecură în care avui timpul să o privescu, eră albă ca lăcrimioarele și frumoasă ca ele. În sfîrșitu deschise ochii, și-i preumblă rătăciți împrejur căutându a-și aminti cele petrecute. Când își redobândi simțirile șuerul lungu a mașinci ne vesti că amu ajunsu în Heidelberg, unde eu trebuie să le părăsescu. Er încă pre slabă ca să vorbească;

și își oprî unu momentu ochii sei albaștri spre mine; imi întinse mîna drept mulțumire, și . . . mă depărtăi amețitu . . . Deatunci n'am mai vădutu!

D-na Cămp. (în parte) Eră Aglae, eră Aglae!

Costr. Doi ani s'au trecutu de atunci și astă întimplare mi-a remasu încă atât de vie în memorie ca și când s'ar fi petrecutu ieri. Infășoșarea ei nu mă mai părăsesce. . . .

D-na Cămp. (stringându-lu de mîna.) Îți mulțumescu! O! Îți mulțumescu!

Costr. Pentru ce?

D-na Cămp. Nu știi cât îți sunt de recunoscătoare de . . . (îndreptându-se) de istorisirea ce mi-ai făcutu și de atunci, ȕici, că n'ai mai vădutu?

Costr. Nu; nici știu cine este.

D-na Cămp. (în parte) Ce idee! Fotografia ei, pe care mi-a trimes'o în scrisoarea din urmă se află în acestu albumu (tare) Eră o Germană, și nu puteă să aibă grațiile ce caracterizează pe domnișoarele noastre.

Costr. Nu știu dacă Germanele în genere sunt mai puțin grațioase de cât Românele, dar știu că ea intruneă toate însușirile care încântă pe unu omu. Dacăți fi cunoscut'o

D-na Cămp. Poate o judecăm altfelu de cât D-ta, căci eu așu fi privit'o cu ochi nepărtinitori. Deschide acestu albumu, în care se află toate frumusețele noastre și vei vidă cât i sunt de superioare (îdă albumul în mîna și-lu deschide). Eată Domnișoara Cordescu în costumu de amazonă! Privesce ce fisonomie aleasă, ce spiritu ce ochi malițioși (întoarce fila) Eată Domnișoară Zencanu. N'ai spune că-i o madonă eșită din penelulu lui Murillo? Ce regularitate în trăsături! A! eată

și Domnișoara *Nazoni*. Ce ȃici de această frumuseță?

Costr. (Cu distracțiune) Dar, sunt toate foarte frumoase! (Intoarce filele albumului cu nepăsare și de-o dată se opresce) A!

D-na Cămp. Ce este?

Costr. Ce asemănare!

D-na Cămp. Cu cine? mă pui în mirare.

Costr. (Acufundat în contemplație) Cu dinsa!

D-na Cămp. (În parte) Cu Aglae! Nu mă înșălam. Costrel eră tănărul pentru care simțea Aglaița, aceea ce ea numește *recunoștință*. Mai bine așa. Peste trei ȃile va veni. Atunci vom vedea! Dar imi vine o idee! Mă duc să aduc o altă fotografie. Pân' atunci lasu pe poetul nostru în neastemperul cugetărilor lui. (ese)

SCENA III

Costrel (singuru).

Imi pare că viseza! Și nu mă amăgesc; Nu! Este portretul ei! Eată ochii sei albastri ca cerul senin, oglinda cea mai credincioasă a sufletului; eată surisul seu blăndu și dulce! Curios și neînțeles! O vedu unu singuru momentu în viața mea; se trecu ani la mijlocu—părăsescu pământulu Germaniei—mă duc într'o altă lume—nepăstrându alta de la dinsa de cât o amintire nescesară—și o găsescu în copie în albumul D-nei Cămpinescu! (se preumblă neliniscitu [prin casă și se opresce) Cine scie? Poate că acuma este soția vre unui Germanu, vre unui *neamțu ghețosu și pedantu*; va fi uitatu pe tovarășul ei de călătorie, care n'a fostu poate în viața ei altă, de cât aceea ce este o furtună trecătoare într'o ȃi de vară! Și la mine a fostu o furtună, dar mi-au remasu urmele trăsni-

tului! (se așază pe jilțu). Dar, ce enigmă neînțeleasă este asta? De unde vine portretul ei în acestu albumu? (Stă unu momentu pe gânduri) Va fi o amică a nepoatei D-nei Cămpinescu, a domnișoarei Aglae. (Tresărindu) Aglae? Oare nu cumva? . . . ce idee imi trece prin capu? Oare domnișoara Aglae să nu fie domnișoara din drumul de feru? *Ea* trebuie să fie; nepoata D-nei Cămpinescu; crescută în Germania; și-a trimesu fotografia mătușei sale, și vine însuși peste câteva ȃile . . . A Eră o compatriotă și peste câteva ȃile va fi aici! Ce tulburare mă cuprinde de o dată? Hai! Costrel fii barbatu! Ai trecutu anii copilăriei!

SCENA IV.

Costrel, D-na Cămpinescu.

D-na Cămp. (Se apropie zimbindu) June poetu, te vedu cufundatu în meditațiuni. Asupra cărui obiectu îți îndreptaseși cugetările?

Costr. Găndeam . . .

D-na Cămp. Dar nu iei sama la progresul ce am făcutu sub auspiciile D-tale? Nu veȃi că și eu vorbescu în *ȃiune*? Cu pledoaria de dinioarea m'ai convinsu.

Costr. Într'adeveru nu luam sama . . .

D-na Cămp. Ești distrasu? Ce ai? Găndeai poate la deșărtăciunile lumii?

Costr. În albumul acesta, am găsitu . . .

D-na Cămp. Sau la unu nouu sistem de ortografie Română?

Costr. Am găsitu portretul unei doamne pe care . . . de nu me'nșălu . . .

D-na Cămp. Sau poate la unu planu de a restabili vechile margini ale Daciei, zidindu o nouă capitală și numind'o *Zerwizaghetusa!*

Costr. (distrasu) Nu! Voeam să sciu pe cine

înfătoșază astă fotografie; fisionomia imi pare cunoscută

D-na Cămp. (în parte) Să-mi supunu duș-manul la o mică tortură! (are cu indiferență) Aceasta? Este o amică a nepoatei mele, care de curându s'a măritatu cu unu ofțeru Șaxonu. Dar ce ai?

Costr. (luându-și pălăria) Sărutu măna (vra să easă)

D-na Cămp. Stăi ce-ți este? Ce grabă?

Costr. Mă ertați, am să mă trebuie să am o intilnire cu unu incredințatoru al meu pentru unu procesu ce se caută măne.

D-na Cămp. Intilnire la unspredece oare de noapte! Glumesci! Cu asemenea povești, nu mă mulțumesci pe mine. Stăi! Sau sunt silită să credu că ai vre o altă pricină; vre o intilnire cu o *incredințătoare* frumușică

Costr. Ei bine, dacă voiți să vă spunu adevărul. Eu pățimescu adese ori de congestiuni la capu, care mă facu necapabilu de ori ce convorbire.

D-na Cămp. Congestiuni la capu? Șeși! Am să te învățu o foarte bună medicină care te indreaptă indată.

Costr. (aședându-se pe scaunu cu pălăria în mână, în parte) Uf!!

D-na Cămp. Eu ca și multe alte bătrâne am unu defectu: defectul de a stărosti. Când vedu doi tineri care păru făcuți unul pentru altul; când se potrivescu în virstă, în nume, în avere, mă punu pe atăta, și-i căsătorescu! Mulți imi datorescu fericirea lor.

Costr. (aprinșu) Fericire? când este potrivire în nume și avere, fără să fie simpatie între suflete? Când barbatul și femeea formă două persoane deosebite una de alta, ear nu au acea conformitate în simțiri care singură este basa fericirii conjugale? Și aceasta

o numiți fericire? Dar cum poate să nu' fie la noi despărțirile cele multe, crescerea cea rea a copiilor, când căsătoriile se fabrică, când

D-na Cămp. Puuu . . !! Ce focu! Ce ardoare! Vorbesci ca unu copilu care inoată încă în ilusiuni. Inaintează în virstă și vei vedè cum vei adoptă părerea mea.

Costr. Niciodată! Dacă aceste sunt ilusiuni, lăsați-mi ilusiunile! Mai bine să trăescu într'o lume fantastică ca dinsele, de cât învățatu prin esperiință fără ele!

D-na Cămp. Ei bine, cu toate ideile D-tale, mi-am pusu în gându să te insoru.

Costr. Pe mine?

D-na Cămp. Dar! Ocupi acuma o pozițiune; ți-ai făcutu, ténëru încă, unu nume; îți trebuie o consoarte; (zimbîndu) chiar când ar fi numai ca să-ți treacă *congestiunile la capu*.

Costr. Eu să mănsoru după mașină! Să-mi țesu singuru pânza nenorocirei! Niciodată! Mai bine

D-na Cămp. De-ai cunoasce domnișoară ce-ți destinezu

Costr. Fie cine-a fi! Când imi voiu schimbă ideile; când imi voiu perde ilusiunile, insurați-mă cu câți saci de bani veți voi, până atunci

D-na Cămp. (scoțîndu o fotografie) Eată-i portretul! Dacă ai sci cât e de frumușică; cât e de bună; ce caracteru nobilu! . . . Privesce cum se reflectă calitățile sufletului în fisionomia ei privesce!

Costr. Poate să fie frumoasă ca Elena lui Menelaos, și nobilă ca Portia lui Brutus, când nu este reciprocă iubire

D-na Cămp. Dar privesce numai, poate

că după ce-i fi vădutu, vei dice altu-feliu.
(I întinde fotografia).

Costr. In zadar! Nici odinioară nu voiu . . .
(se uită la fotografie) A!

D-na Cămp. Ei bine? Ce mai dici?

Costr. Fotografia din albumu?

D-na Cămp. (zimbindu) Ba alta, intocmai ca aceea. Ei, urmează-ți pledoaria; tună in contra căsătoriilor fabricate! (Arată fotografia) Și nepoată mea Aglae e crescută in Germania și împărțesce asemenea idei!

Costr. Această domnișoară e nepoata D-voastre?

D-na Cămp. Dar nepoată mea, cu care ai călătoritu împreună in mareducatul de Baden; pe care ai șcapat'o când eră să cadă din wagonu, de caremi-ai făcutu dinioarea o descriere atât de poetică.

Costr. (cu glasu tremurătoru) Și . . . cu . . . din sa . . . voiți . . . să mă insurați?

D-na Cămp. Dar cu dinsa. Te mulțumesci?

Costr. (incântatu) Ce fericire! Dar . . . cine scie dacă Dna-ei s'ar invoî . . .

D-na Cămp. N'aibî teamă! In toate scrisorile vorbesce de D-ta și de recunoscința ce-ți datoresce. Înțelegi ce vra să dici *recunoscință*?

Costr. M'ai făcutu omulu celu mai fericitu! (I sărută mîna)

D-na Cămp. A! dar uitasem! (Zimbindu) Cum să poate să-mi dau nepoata după D-ta, dușmanul meu celu mai neimpacatu! — Mărturisesci că tinerii potu încă invața mult de la bătrâni; că timpul de față trebuie să fie copilu ascultătoru al trecutului?

Costr. Mărturisescă din toată inima! — Dar nu țăgăduiți, că nici trecutul nu are cuventu

a desprețuî pe presentu. Tinerii au pășitu unu pasu mai departe spre progresu, pe care bătrânii, departe de a-lu condamnă, trebuie să-lu recunoască.

D-na Cămp. Cătă vreme nu se voru departă de esperiința trecutului. Impacarea e gata! Nepoate îți dau pe Aglae!

Mai 1865.

Iacob Negruzzi.

DESPRE POESIA RUMĂNĂ.

II.

Condițiunea ideală a poesiei.

(Urmare).

Poetul, chematu a esprimă simțirile omenești, a aflu în însăși natura lor legea după care să se conducă. Intre deosebiri ce distingu afectulu in genere, fie simțimentu fie pasiune, de celelalte stări a le sufletului, se potu cită următoarele ca principale:

a) O mai mare repejune a mișcării ideilor. Observațiunea respectivă o poate face or cine. Esemplul celu mai lămuritu dintre toate ni'lu presintă spaima, cu prodigioasa sumă de idei ce ne trecu prin capu in momentele ei. O justă reproducere a acestui fenomenu psihologicu se află in novela genovesă de Töpffer *la peur*, a cărei traducere se publică tocmai acum *) in foiletonul Gazetei de Iassi.

b) O esagerare sau cel puțin o mărire și o nouă privire a objectelor sub impresiunea simțimentului și a pasiunei. Objectele gândirei iau dimensiuni crescende, micul cercu alu consciinței intelectuale se preface in linte microscopică și,

*) Aprilie 1867.

privite prin ea, toate senzațiunile și toate ideile momentului apar în proporțiuni gigantice și sub colori neobiceinute. Unu eșemplu pentru această stare a sufletului, dacă mai este trebuință de eșemplu, se află ca reproducere dramatică în scena a 7-a act. I. din *Moartea lui Walenstein* de Schiller, în cuvintele Contesei. *)

c) O dezvoltare grabnică și crescândă spre culminațiunea finală sau spre catastrofă, dacă luăm acestu cuvânt și în sensu bunu, nu numai în împrejurări tragice. Eșemplu scena grădinei din „Faust“ **).

Aceste trei semne caracteristice ale afectelor sunt totdeauna cele trei calități ideale ale poeziei.

1. Poezia adevărată, ca și pasiunea și simțimentul, ne arată dar o grabnică tranzițiune de la o idee la alta și în genere o mișcare abundanță a gândirii. Gândirea fiindu exprimată prin cuvinte, imitarea acestei particularități psihologice ne prescrie a stabili între idei și cuvinte unu raportu de precisiune astfel, încât cu or ce înmulțire de cuvinte să se înmulțească în aceeași proporțiune și suma de idei. Căci ceea ce întârzie tranzițiunea gândirilor și amorțesc mișcarea abundanță, sunt totmai frazele cele lungi, în cari după atăta aușire de sonuri nu se produce nici unu progresu de înțelegere în conștiință. Prin urmare regula, ce o scoatemu pentru poezie din această considerare a afectelor, se poate exprima în modu negativu: Poezia să nu se in-

toarcă în giurul același idei, *) să nu se repețească, să nu aibă cuvinte multe pentru gândiri puține. Importanța acestei cerințe merge așa de departe, încât unu mare esteticu și mare artistu, *Hemsterhuis*, a definitu frumosul ca o producțiune ce ne dă cele mai multe idei în celu mai scurtu timpu.

Toți poeții cei buni suntu eșemple pentru aceasta, și dacă este poate cu puțință a le face obiecțiunea că suntu uneori prea concisi și chiar obscuri în espresiunile lor pregnante, nu li se va afla niciodată defectul contrariu de a fi prea lungi, fiindu că aceasta s'ar îndreptă încontra propriei naturi a poeziei.

Considerată dintr'unu punctu de vedere esteriuru, această regulă implică dar pentru poezie cerința unei conformități între cuprinsu și întindere. Nu vrei să exprimi toate nuanțele simțimentului, îți suntu ideile reduse la unu cercu strimtu de privire: poezia să'ți fie scurtă. Numai când abundanța nouelor gândiri îți cresce astfel în conștiință, încât sparge forma prea strimată a unei strofe și te silesce a o intrupă într'o nouă formă, numai atunci vei adăogi unu nou șiru de cuvinte și-lu vei continua până când te agită acestu impulsu irresistibilu.

È caracteristicu a aruncă o privire în faimoasa colecțiune de poezii a lui *Heine* „*Buch der Lieder*“. Majoritatea poeziilor suntu de una, de doue, de trei strofe, și totuși în ele se cuprinde o lume întreagă de idei poetice, de simțiminte și pasiuni. Ânsé în espresiune nici unu cuvântu de prisosu; cea mai precisă legătură între sonu și idee! Din contră cele

*) Traducțiune rumână publ. de Societ. „Junimea“, mai ales pag. 28, 30 și 33.

***) Mai ales pag. 146—148 din trad. rumână de Pogor și Schilletti.

*) O excepțiune aparentă suntu poeziile cu refrenu (cupletele); dar numai aparentă. În realitate refrenul, deși păstrându aceleași cuvinte, cuprinde în fiecare strofă o idee nouă sau cel puțin o altă privire a ideii celei vechi.

mai multe poezii rumâne sunt lungi, lungi de nu se mai isprăvescu — în cuvinte, nu în idei, și cu cât poetul este mai rău, cu atât poezia este mai lungă. Par'că mulțimea cuvintelor și cifra paginelor imprimate aru fi măsura valorii poetice!

Prin câteva exemple sperăm că se va lămurii pe deplin cestiunea de față. Incepem cu două poezii *) din colecțiunea citată a lui *Heine*.

De-odată eu amu desperatu
Că voiu putè rabdà,
Și'n fine toate le-am răbdatu:
Dar cum? nu me'ntrabà.

Unu poetu mediocru ar fi făcutu de ce strofe ca să exprime aceeași idee, și ar fi slăbitu de de ce ori efectul.

Așu vrè ca durerile mele
Versate într'unu singuru cuvèntu
Să le potù aruncà la venturi
Să le ducă etern pe pamèntu!

Să-lu poarte la tine iubită
Cuvèntul de chinu și de focu,
Să-lu auđi în ori și ce oară,
Să-lu auđi în ori și ce locu.

Și pentru repaosul nopții
Când ochii abia ai inchusu,
Elu are să te urmeze
Și până 'n aduncul teu visu.

Să vedemu acum câteva exemple contrarii.
A. Mureșanu incede poezia sa *Vinovatul* cu strofa:

Cât de dulce armonie
Dormia cândva 'n peptul meu,

Cum scia toate să ție
Nesmintit acordul seu!

Toate scia să ție acordul seu vrea să ȃică că era armonie în peptul meu, și cele două rënduri din urmă nu facu de cât a mai spune încă odată ceea ce spusese mai bine rëndurile d'intăi.

Păn'acum priveam la soare,
La roata lui cea de focu,
Ca unu pruncu, ce'n al seu jocu
Privesce la sburătoare

Cum privesce copilul la sburătoare, așa priviam eu în soare! — Eroarea acestei imagine este togmai, că nimeni nu privesce de bună voie în soare; dar eroarea s'ar fi strecuratu nesimțită, dacă ar fi comis'o poetul numai în versul întâi, mai alesu că cuvèntul *la* permite două sensuri; însă în versul al doilea se repete și insistă:

Păn'acum priveam la soare,
La roata lui cea de focu.

Stranie indeletnicire, și periculoasă!

Dar acum ș'o rađă mică,
Când la ochi'mi s'a ivitu,
De nu'i inchidu, reu me strică.

Se poate o manieră mai lungă de a exprima această idee? *Dar acum ș'o rađă mică mă doare*, se 'nțelege dacă-mi ajunge la ochi, se'nțelege dacă nu inchidu ochii. Atât de bine se'nțelege, încât este uritu de a o mai spune. Poezia nu e tractatu de fisiologie.

Apoi:

Păn'aci ori ce cãntare,
Ori ce riu^s mormuntoru,
Ș'ori ce flueru de păstoru
M'adormia cu desfătare.

*) Traduse de D. N. Schelitti.

Ori ce cântare, prin urmare și ori ce flueru de păstoru, și prin urmare earăși unu versu superfluu!

— A ba nu! fiindcă poetul, când a ȃisu cântare, a înțelesu numai *cântare cu gura*, de oameni sau de păseri, pe când *fluerul* este o *execuțiune instrumentală*, de și poporul de rându ȃice *cântă cu fluerul!*

— Profundă justificare! Și de siguru in ȃioa, in care poesia va avè voie să fie unu tractatu gramaticalu de sinonime, această strofă a lui Mureșanu va fi citată cu admirațiune. Dar până atunci să ne fie permisu a fi de altă opiniune.

Și așa mai departe încă patru strofe. Și când se sfișese, te miri, pentru ce s'a sfișitu. Putea să mai meargă cel puțin vr'o optu strofe, cu aceeași economie de spiritu.

Pentru a varia lectura, să revenimu la unu esemplu bunu, să auȃimu balada lui Goethe „Erlkönig“, admirabilă prin mișcarea dramatică a ideilor și prin descrierea scurtă și plastică a situațiunei.

CRAIULU CODRULUI *)

• Pîn vèntu, prin codru'n al noȃți sènu
Trece calare tatăl bètrănu,
El ține'n brațe copilul seu,
Și-l strînge dulce la peptu mereu.

Copile dragă, ce teamă ai?
—Tată, nu veȃi pe-al codrului craiu
Cu-a sa coronă pe capul seu?
—E ceața numai, copilul meu.

„Copile dulce, mult te-acceptămu,
„Jocuri frumoase hai să jucămu,

„Flori pentru tine am căte'i vra,
„Rochiți de auru muma ț'i'a da.“

—Tată pe rege n'ai auȃitu
In taină căte mi-a făȃduitu?
—Copile-ți pare, te-ai înșelatu,
Prin frunȃi uscate vènt'a suflatu.

„Cu mine dragă de vei veni,
„Fetele mele te vor sluȃi,
„Fetele mele te-or dismerdă,
„Și'n visuri dulce te-oru legână.“

—Nu veȃi tu tată colo cum jocu
A regelui fete pe negrul locu?
—Uită-te bine, sunt trunchinri mari,
Și crengi căȃute din vechi stejari!

„Plăcuta ta față mult o iubescu,
„De nu vii singuru, eu te răpescu.“
—Tată, ah tată, măna a'nținsu,
Cranul păduiei eată m'a prinsu!

Tatal in spaimă aleargă mereu,
Băiatul geme in brațul seu,
Și când in curte elu a intratu,
Mortu pe copilu in brațe-a aflatu.

Să mai citămu următoarea poezie a D-lui *Alexandri*, eminentă prin sobrietatea cuvintelor și grabnica tranșițiune a gândirei.

STELELE.

De la mine pân' la tine
Numai stele și lumine!

Dar ce sunt acele stele?
Sunt chiar lacrimile mele

Ce din ochi-mi au sburatu
Și pe ceru s'au aninatu

Cum se-anină despre ȃori
Roua lmpede pe flori. *)

*) Traducere de N. Schelitti.

*) Imagine indoielnică!

Versat-am multe din ele
Pentru soartea țerii mele,

Multe pentru cei ce sunt
Pribegiți de pe pământul

Multe lacrimi de jelire...
Iar de dulce fericire

Ah! versat-am numai doue
Și's luceferi amendoué!

Dar dejă încontra „Pescarului“ aceluiași
poetu amu avè objectiuni de făcutu in pri-
vința regulei ce ne ocupă. Cele d'intăi cinci
strofe sunt destul de variate in idei:

PESCARUL BOSFORULUI.

De-ar vrè înaltul proorocu
Mohamed strălucitu,
Să-mi fie țioa cu norocu
Și dorul implintu!
De-așu prinde-acum in mreja mea
Pe-a mării împëratu
Ce poartă'n frunte-o mare stea,
Unu talismanu bogatu :

Eu care sunt unu bietu pescaru
Purtatu din valu in valu,
Eu care dormu la Iuschiudar
In earba de pe malu,
Eu Abdulah, celu mai voinicu
Văslașu de pe Bosforu,
Ce n'am decât unu bietu caicu
Ș'unu sufletu plinu de doru :

Allah! atunci ori ce-am doritu,
Allah! ori ce-așu vrè eu,
De la apusu la resăritu
Ar fi indată-al meu:
Caftane, șaluri de Cașmur
Cu late, scumpe flori,
Iuți armăsari de la Misir
Ca vântul de ușori

Ș'unu lungu caicu de abanosu
In auru prelucratu,
Cu innuri din Coran frumos
Pe margine săpatu,

Și treișeci de văslași Osmani
Ce vesel aru sbură,
Mai repeți decât Elcovani
Pe'nținsa Marmara.

Dar n'aș vrè nici stofe cu firu
Și cu mărgăritaru,
Nici largi caftane de Viziru,
Nici falnicu armasaru;
N'aș vrè nici săbii de Tabanu
Deprinse la omoru,
Nici lungu covornu de Ispahanu
Ce saltă sub picioru:

Dar strofa a 6-a reintoarce gândirea la
aceleași lucruri și slăbesce efectul:

Allah! mă juru că de-aș avè
A mării talismanu,
N'aș vrè să fiu Viziru, n'aș vrè
Nici Pađișah-Sultan;
N'aș vrè comoi, n'aș vrè să am
Nici chioscuri, nici sarau,
Nici să dsmierdu in Bairam
Hunle din raiu.

Apoi poesia culminează in următoarea strofă
finală:

Ci'n mreją dulce prefăcëndu
Duoas'-mima mea,
M'așu duce 'ncet și tremurându
Să prindu norocu'n, ea,
Să prindu copila lui Topal,
Frumoasa Biulbuli,
Ce cântă noaptea lin pe malu,
Pe malu la Candili'

Scotindu-se afară strofa a șesea, poesia
ne aru parè a cășcigă in efectul ei celu fru-
mosu.

Ănsè cu toată chiaritatea sperămu că se
va simți eroarea menționată aci, din urmă-
toarele strofe a le unui altu „poetu“, a că-
rui citare alătura cu poeții de mai sus nu
o putemu scusă decât prin scopul didacticu
ce și l'a propusu disertatiunea noastră.

INTRISTAREA *)

Mult mi-e inima 'ntristată
Căci pre reu mă vedu ursit,
Furtuni rele de la soarte,
Peste mine-au nevălhtă.

Nici o dată ver unu bine,
Stătătoru nu am avutu,
Relele toate cu mine,
Petrecere ș'au găsit.

Din a mea mică prunciă
Cu norocul m'am luptatu,
Dar el tot cu dușmăniă
In mai reu m'a cufundatu.

Favoru de locu n'am găsit
In cruda ănnu lui,
Ci cu totul s'a silit
Să me'nclnu cruțimei lui.

O! dea ceriul ver o dată,
Să potu să mă linișcescu —
Cu lumea cea inverșunată,
Să potu să mă înfrățescu.

Dușmănia, neunirea
Ca fumul peaiă din noi,
Și dreptatea fericirea
Ceriul sedească 'ntre noi.

Să nu mai fimu nici o dată
Unul altuia vrășmași;
Ci cu ănnu curată
S'ajutăm pe pătmași.
etc. etc.

E cu neputință a ceti asemenea lucruri până la sfârșitu. Toată strofa următoare își dă osteneala a mai spune încă o dată ceea ce ne-a spus strofa precedentă.

Și cu toate aceste numai o mică reflecțiune asupra așii lor ar spune acestor poeți,

că inimicul celu mai mare alu poeziei este tocmai cuvântul. Ceea ce ingreuiază efectul, ceea ce poate produce simțimentul de monotonie și de uritu intr'unu opu poeticu este numai mulțimea de cuvinte. S'a aratatu in partea I a disertațiunei de față, că materialul poeziei nu sunt cuvintele, ci imaginile desceptate in fantasia lectorului. Cuvântul nu este prin urmare decât unu mijlocu de comunicare, necesitatea fizică de care este inlanțuită idea in transițiunea ei din mintea poetului in mintea auditorului. Elu nu are existență de sine, ci are singura missiune de a fi unu organu de care să se anine gândirea in trecerea ei, și trebuie să se mărginească strict in implinirea acestei misiuni. Și aci, ca și in regulele anterioare, este o linie de demarcațiune foarte pronunțată in tre poeții cei chemați și in tre simplii făcători de rime.

O observațiune mai este de făcutu la acestu paragrafu, sau mai bine ținendu o obiecțiune de intimpinatu.

S'a ținisu că poezia să fie abundantă in idei: cum se acoardă aceasta cu scurtimea ei? Bine că scurtimea face impresiunea frumoasă a unui raportu precisu in tre cuvântu și gândire, dar nu pare mai puțin adevăratu că d. e. intr'o singură strofă cu puținele ei cuvinte, fie aceste or cât de precise, suma de idei nu s'ar putè numi abundanță și n'ar consfitu o vie mișcare a gândirei. Cum se esplică atunci justeța poetică a poeziilor celor mici?

Dacă analizămu efectul ce ni-lu producu, constatămu in noi o mulțime de *idei de a le noastre proprie*, desceptate cu ocașiunea *lecturei si alătura de cuvintele poetului*. Nu numai

*) Poesia o reproducemu din „Versuinții romani, adică: Culesiune versuaria din foiele naciunale“, edată de studentu scoalelor oradane. Oradea mare 1854. Această stranie adunătură este plină de poesii de același calbru.

ceea ce spune poezia, ne ocupă conștiința; și cele spuse se află a fi în atâtea raporturi cu alte cercuri de gândiri a le noastre, încât și aceste sunt reproduse în conștiință, și însoțesc și illustrează oarecum percepțiunea poetică. Farmecul acestui felu de poezii nu este atât în ceea ce spunu, cât în ceea ce retacu și ce lasă în liberul jocu alu fantasiei lectorului. Esperința o putemu face indată cu strofa dejă citată de Heine:

D'odată eu m'am desperatu
Că voiu putè răbda,
Și'n fine toate le-amu răbdatu:
Dar cum? nu me'ntrébă.

Nu m'ntrebă, fiindcă nu'ți potu respunde, fiindcă togmai culmea simțimentului, în durere ca și în bucurie, nu se va descrie nici odată cu cuvintele reci, ci va rămâne ca unu restu înesprimabilu alu aduncului inimii omenesci. Dar simțimentul, pentru care eu n'am aflatu cuvinte, reproduți-lu tu prin propria'ți simțire, și cu imaginațiunea'ți inviată prin puținele mele cuvinte divinează ceea ce este ascunsu în cugetul meu*).

Să luămu altu exemplu și vomu află același fenomenu:

Dacă privescu în ochii tei,
Durerea mi s'a stinsu,
Și dacă gura ți-o sărutu
Unu farmecu m'a cuprinsu,

Pe peptu'ți de mă odihnescu,
În inimă tresaru,
Dar dacă'mi spui: eu te iubescu,
Așu vrè să plăngu amar.

(Heine).

Pentru ce? Lectorul să divineze, și sutele

de posibilități a le esplicării, diferite după diferiții, indiviși, constitue abundența de idei ce caracterizează producțiunea poetică.

Lacrima ce amu vèrsatu
S'a schimbatu în floare,
Și suspinul ce-amu oftatu
În privighitoare.

Și de mă inbesci, copilă,
Te'necununu cu flori
Și unu choru te va'necântă
De privighitori.

(Heine.)

Altu exemplu:

Adese ochiul t'eu îmi pare
Întunecatu de-unu tainicu doru,
Dar eu cunoscu a ta 'ntristare:
Viața perdată, perdutu amoru!

Și nici odat' n'a revenitu
Copilăria cea trecută,
A ta ursită s'a 'mplintu:
Amoru perdutu, viață perdată!

(Heine.)

În fine unu exemplu din Goethe.

De subt pământu
Unu gheocelu
Deabiă eşise
Tinerelu.
Veni o albină,
Gustă din elu:
Să scii că natura
Când i-a creatu,
Pentru olaltă
I-a destinat.

O perspectivă întreagă asupra frumoasei armonii în natură se deschide cu aceste cuvinte; dar poetul înțeleptu a datu numai unu impulsu gândircii și a lăsatu liberu șirul reprezentărilor să se desvolte în conștiința lectorului după propria sa individualitate.

*) Compară Edgar Poe, analiza poeziei sale *Corbul*, public. în traducere franceză în *Histoires grotesques et extraordinaires*.

Voltaire a ȃis'o: *le secret d'être ennuyeux c'est de tout dire*, și dacă prima cerință pentru unu artistu este, ca să scie ce să spună, de siguru a doua cerință este, ca să scie ce să nu spună.

Când schinteia electrică ce transplăntă dintr'unu locu in altul, numai o parte a ei merge pe firele vęđute de metalu: o altă parte, tot așã de esențială, străbate in ascunsu prin pătura umedă a pământului. Tot așã in lumea inteliginței cuvęntul ȃisu este numai unu fragmentu alu raportului ce se stabilește intre minte și minte: restul se desvoaltă pe tăcute și acoardă ascunsa armonie a simțirilor omenesci.

(va urma.)

T. Maiorescu.

Notițe literare și științifice.

— Doue poeme dramatice noue au apărutu de curęndu in Bucuresci: *Răsvan Vodă*, dramă in versuri de *D. B. P. Hăjdeu*, cunoscutul nostru publicistu istoricu, și *Vornicul Bucioc*, dramă de *D. V. A. Urechiiă*, nu mai puția cunoscutu pentru meritele sale literare. ȃiarele Bucurescene ne vestescu, că reprezentațiunea acestor drame a avutu unu succesu mare și bine meritatu. Criticele ănsă ce au eșitu până acuma in „Romănul“ și „Trompeta Carpaților“ sunt cu mult prea scurte și indestulătoare.

A da ănsă o critică serioasă a unei opere literare, este, in adevęru, datoria jurnalelor literare. De aceea inđatã ce aceste opuri voru apărę, promitemu lectorilor nostri de a ne

ocupã intins despre dęnesele și ăceptãmu pentru aceasta cu nerabdare momentul aparițiunei lor. — *Răsvan Vodă* a inceputu a se publicã in foiletonul jurnalului „Perseveranța“. Nu putemu a nu ne mirã despre acestu modu straniu de publicațiune. „Perseveranța“ ese de doue ori pe sęptęmãnã, foiletonul ei este micu și *Răsvan-Vodă* este in cinci acte și in versuri. Care lectoru este atãtu de răbdãtoru de a urmări lectura unei drame, timpu de multe luni sau poate chiar de unu anu, silitu fiindu de-a-și intrerupe lectura pentru mai multe ȃile la fie care scenã?

— In Iassi s'a reprezentatu decuręndu „Asul de treflã“, comedie națională intr'unu actu. Anonimitatea păstratã de autoru și nepublicarea acestei comedii, ne oprescu de a intreținę pe lectorii nostri despre dęnsa.

— In Galați va apărę in curęndu o broșurã „Despre ortografia Romănã“ de *D. A. Gregoriadi Bonachi*. Cetimu pentru ănteia oarã acestu nume intre publicistii Romăni și suntemu curioși de a cunoasce sistema de ortografie ce va propune autorul. Din canalu privatu, amu auđitu ănsă că junele autoru se ocupã de mulți ani de ȃile cu studii filologice asupra limbei noastre. De și mult controversata chestiune a ortografiei Romăne a formatu obiectul studiilor speciale și indelungate a celebrităților noastre filologice din toate țerile Romăne, urămu succesu junelui autoru și ne place a sperã că publicațiunea sa va contribui la respândirea luminei in aceasta grea și insemnatã materie.

Red.

ANUNCIU.

In curęnd va eși de sub tiparu broșura intitulatã: **DESPRE ORTOGRAFIA ROMĂNĂ** de **D. A. Grigoriadi Bonachi**, care se poate procura la toate librăriele din Romănia.

Redactoru respundętoru *Jacob Negruzzi*.

Tipografia Societății Junimeã.